

พื้นที่เครือข่ายมีระบบข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุ

จากวัตถุประสงค์ของการทำงานเครือข่ายเพื่อให้มีข้อมูลในการพัฒนากิจกรรมการขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุอย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อมูลที่ครอบคลุมการดำเนินกิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพช่องปากในกลุ่ม เด็ก 0-12 ปี โดยควรมีข้อมูลในการดูแลสุขภาพช่องปากดังนี้ 1) ข้อมูลการส่งเสริมให้เกิดการดูแลตนเอง (Self-care) การดูแลในระดับชุมชน (Community care) และการดูแลโดยบุคลากรสาธารณสุข (Professional care) 2) ข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปากซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนการดูแลโรคฟันผุครอบคลุมทุกระยะของการเกิดโรค และ 3) มีการประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูล

จากการขับเคลื่อนเครือข่าย ในระยะ 6 เดือนที่ผ่านมา จังหวัดเครือข่าย 24 จังหวัด จาก 12 เขตสุขภาพ ที่เข้าร่วมการขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุ ได้แก่จังหวัด ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน พะเยา เชียงราย แม่ฮ่องสอน พิชณุโลก ตาก นครสวรรค์ ชัยนาท สระบุรี สุพรรณบุรี สมุทรปราการ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด อุตรธานี หนองบัวลำภู สุรินทร์ มุกดาหาร สุราษฎร์ธานี สงขลา พัทลุง และนราธิวาส มีข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปากร้อยละ 100 ส่วนข้อมูลการส่งเสริมให้เกิดการดูแลตนเองในเรื่องพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันมี ร้อยละ 83.3 ส่วนข้อมูลพฤติกรรมบริโภคอาหารเสี่ยงต่อโรคฟันผุมีเพียงร้อยละ 54.1 ข้อมูลการดูแลในระดับชุมชนร้อยละ 70.8 และการดูแลโดยบุคลากรสาธารณสุขร้อยละ 100 ดังตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 1 แสดงเครือข่ายที่มีข้อมูลในการดูแลสุขภาพช่องปาก

ลำดับ	เครือข่าย	ระดับเครือข่าย	กลุ่มเป้าหมาย				ข้อมูล Community care		ข้อมูล Self-care		ข้อมูลบริการ (Professional care)	ข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก	
			0-2	3-5	6-12	อื่นๆ	ร.ร.ปลอดน้ำอัดลมฯ	อื่นๆ (ระบุ)	แปรงฟัน	บริโภคอาหารเสี่ยงต่อโรคฟันผุ		HDC	สำรวจ
1	ลำพูน	อำเภอ	/				/		X	X	/	/	/
2	ลำปาง	จังหวัด(13)	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/
3	แพร่	จังหวัด(8)	/	/	/		/		/	/	/	/	/
4	น่าน	จังหวัด (8)	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/
5	พะเยา	จังหวัด (2)	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/
6	เชียงราย	จังหวัด (7)	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/

ลำดับ	เครือข่าย	ระดับ เครือข่าย	กลุ่มเป้าหมาย				ข้อมูล Community care		ข้อมูล Self-care		ข้อมูลบริการ (Professional care)	ข้อมูลสถานะ สุขภาพช่องปาก	
			0-2	3-5	6-12	อื่นๆ	ร.ร.ปลอด น้ำอัดลมฯ	อื่นๆ (ระบุ)	แปรงฟัน	บริโภค อาหารเสี่ยง ต่อโรคฟันผุ		HDC	สำรวจ
7	แม่ฮ่องสอน	จังหวัด(5)	/	/	/	/	/		/	/	/	/	/(4ปี/ครั้ง)
8	พิษณุโลก	จังหวัด			/		X		/	X	/	/	/
9	ตาก	อำเภอ			/		/		/	/	/	/	/
10	นครสวรรค์	อำเภอ			/		/		/	/	/	/	/
11	ชัยนาท	ตำบล	/	/	/	/	/		/	X	/	/	X
12	สระบุรี	อำเภอ	/	/	/	/	/		/	/	/	/	X
13	สุพรรณบุรี	อำเภอ			/		/		/	/	/	/	/
14	สมุทรปราการ	จังหวัด	/	/			X		/	X	/	/	/
15	ขอนแก่น	ตำบล	/	/	/	/	/		/	X	/	/	X
16	ร้อยเอ็ด	อำเภอ	/	/	/	/	/		/	/	/	/	X
17	อุดรธานี	อำเภอ	/	/	/	/	/		/	/	/	/	X
18	หนองบัวลำภู	ไม่มาอบรมDE					X		X	X	/	/	/
19	สุรินทร์	อำเภอ	/	/	/		/		/	/	/	/	/
20	มุกดาหาร	จังหวัด					X		/	X	/	/	/
21	สุราษฎร์ธานี	จังหวัด					/		/	X	/	/	/
22	สงขลา	จังหวัด			/		X		/	X	/	/	/
23	พัทลุง	อำเภอ	/	/	/		X		X	X	/	/	/
24	นราธิวาส	อำเภอ			/		X		X	X	/	/	/

โดยกิจกรรมการดูแลโดยบุคลากรสาธารณสุข (Professional care) ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายดังนี้

- 1) กลุ่มเด็ก 0-2 ปี: จังหวัดเครือข่ายมีข้อมูลบริการ ทุกจังหวัด (ร้อยละ 100) ครอบคลุมการให้บริการส่งเสริมป้องกัน การตรวจสุขภาพช่องปากเด็ก ผู้ปกครองได้รับการฝึกแปรงฟันแบบลงมือปฏิบัติ และ plaque control และฝึกผู้ปกครองทำความสะอาดช่องปากเด็ก และความครอบคลุมการได้รับบริการทันตกรรม โดยมี การบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล 43 แฟ้ม ของกระทรวงสาธารณสุข
- 2) กลุ่ม 3-5 ปี: จังหวัดเครือข่ายมีข้อมูลบริการ ทุกจังหวัด (ร้อยละ 100) มีข้อมูลเด็กอายุ 3-5 ปี ได้รับการบริการส่งเสริมป้องกัน ข้อมูลรับบริการการ ตรวจช่องปาก บริการเคลือบ/ทา ฟลูออไรด์เฉพาะที่
- 3) เด็กอายุ 6-12 ปี: จังหวัดเครือข่ายมีข้อมูลบริการ ทุกจังหวัด (ร้อยละ 100) มีข้อมูลเด็กได้รับการบริการส่งเสริมป้องกัน บริการการตรวจช่องปาก และ บริการเคลือบหลุมร่องฟัน

โดยข้อมูลการบริการมีการบันทึกข้อมูลในระบบฐานข้อมูล 43 แฟ้ม ของกระทรวงสาธารณสุข ข้อมูลด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก ในกลุ่มเป้าหมายยังมี ข้อมูลไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่เครือข่าย ซึ่งสำนักทันตสาธารณสุข และศูนย์อนามัยที่เกี่ยวข้องต้องเร่งดำเนินการส่งเสริมการมีข้อมูลพฤติกรรมสำคัญในพื้นที่เพื่อ พัฒนาการดำเนินกิจกรรมในการบรรลุเป้าหมาย โดยส่งเสริมการเก็บข้อมูลพฤติกรรมผ่านการเก็บข้อมูลในฐานข้อมูลเยี่ยมสไต ในเรื่องการเก็บข้อมูลปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกัน สำคัญ หรือแบบบันทึกที่พื้นที่พัฒนาขึ้นตามบริบท และมีการพัฒนาทีมในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยใช้ข้อมูลของพื้นที่ เพื่อพัฒนาการทำงานในระดับพื้นที่ให้มีการ ดำเนินงานที่ต่อเนื่องต่อไป

ข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก

จังหวัดเครือข่ายทุกจังหวัดมีข้อมูลสภาวะสุขภาพช่องปาก caries free ในเด็กอายุ 3 ปี และ ข้อมูล caries free และ cavity free ในเด็ก 12 ปี จากระบบฐานข้อมูล 43 แห่ง (Health Data Center) โดยมีสถานการณ์ดังตารางด้านล่าง (ข้อมูล HDC ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 62)

ตารางที่ 1 แสดงร้อยละเด็กอายุ 3 ปี ปราศจากฟันผุ (caries free) ในจังหวัดเครือข่ายขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุ

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
1	ลำพูน	67.8	73.1	70.9	71.9	69.3	73.2	75.9
2	ลำปาง	60.8	64.8	66.1	67.1	71.5	66.7	69.4
3	แพร่	76.8	80.0	77.7	78.7	81.7	79.8	81.4
4	น่าน	63.3	71.9	66.0	67.0	69.6	71.5	75.9
5	พะเยา	72.8	66.8	79.3	80.3	81.3	79.2	85.5
6	เชียงราย	64.2	67.7	60.0	61.0	59.5	67.8	71.6
7	แม่ฮ่องสอน	51.8	51.3	45.0	46.0	56.8	53.1	56.9
8	พิษณุโลก	59.8	72.2	74.0	75.0	73.3	76.4	84.1
9	ตาก	59.4	41.9	51.7	52.7	64.8	59.7	68.5
10	นครสวรรค์	65.8	71.6	60.5	61.5	69.9	71.5	77.0
11	ชัยนาท	65.6	71.1	61.1	62.1	67.1	71.0	76.0
12	สระบุรี	70.7	72.0	74.2	75.2	79.2	74.0	75.7
13	สุพรรณบุรี	47.4	61.9	68.4	69.4	73.4	70.0	80.8

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
14	สมุทรปราการ	72.8	74.6	65.1	66.1	73.4	75.9	80.9
15	ขอนแก่น	75.7	77.0	79.8	80.8	83.9	79.6	81.8
16	ร้อยเอ็ด	65.2	68.8	77.6	78.6	84.5	76.9	83.3
17	อุดรธานี	62.7	75.5	75.3	76.3	79.5	78.5	85.8
18	หนองบัวลำภู	74.9	71.9	75.1	76.1	79.6	75.8	77.6
19	สุรินทร์	72.2	63.9	70.3	71.3	72.4	73.2	77.5
20	มุกดาหาร	68.5	73.6	75.5	76.5	78.0	76.2	79.8
21	สุราษฎร์ธานี	60.4	63.7	57.8	58.8	58.5	63.6	66.5
22	สงขลา	55.9	50.1	53.6	54.6	58.3	56.2	59.1
23	พัทลุง	56.1	59.0	44.8	45.8	51.5	60.8	68.3
24	นราธิวาส	42.5	49.5	42.3	43.3	46.7	48.9	53.0
	ค่าเฉลี่ย	63.9	66.4	65.5	66.5	70.2	70.0	74.7

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละเด็กอายุ 12 ปี ปราศจากฟันผุ (caries free) ในจังหวัดเครือข่ายขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุ

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
1	ลำพูน	57.3	64.7	79.6	80.6	75.8	78.6	90.0
2	ลำปาง	58.9	67.4	75.7	76.7	69.0	75.7	84.1
3	แพร่	63.8	72.2	71.6	72.6	78.1	73.9	78.6
4	น่าน	60.6	62.9	64.6	65.6	64.5	64.7	66.7
5	พะเยา	77.5	68.3	84.2	85.2	83.8	84.7	92.7
6	เชียงราย	59.6	57.2	64.6	65.6	62.3	64.3	68.1
7	แม่ฮ่องสอน	55.0	49.8	62.1	63.1	74.7	61.8	68.0
8	พิษณุโลก	62.1	67.1	57.4	58.4	64.8	67.0	71.9
9	ตาก	50.0	50.0	59.3	60.3	61.8	58.4	63.8
10	นครสวรรค์	64.1	46.9	58.4	59.4	65.4	65.2	74.0
11	ชัยนาท	55.5	46.3	68.3	69.3	75.0	67.8	78.8
12	สระบุรี	69.6	58.1	77.2	78.2	76.6	77.9	87.6
13	สุพรรณบุรี	55.6	61.7	68.7	69.7	72.6	68.5	75.1
14	สมุทรปราการ	74.3	54.1	60.3	61.3	64.0	73.2	83.6
15	ขอนแก่น	74.6	83.2	84.1	85.1	83.9	85.8	91.1

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
16	ร้อยเอ็ด	71.2	75.0	82.0	83.0	87.4	81.5	87.0
17	อุดรธานี	57.7	58.2	79.7	80.7	75.3	77.8	90.3
18	หนองบัวลำภู	93.0	80.7	83.5	84.5	73.6	92.2	98.6
19	สุรินทร์	51.1	56.3	68.9	69.9	62.1	67.9	77.0
20	มุกดาหาร	72.6	72.6	84.5	85.5	83.7	83.5	90.4
21	สุราษฎร์ธานี	52.0	54.6	64.9	65.9	64.0	64.0	70.8
22	สงขลา	44.3	47.6	67.6	68.6	70.0	65.8	78.4
23	พัทลุง	40.8	40.8	53.5	54.5	49.5	52.4	59.7
24	นราธิวาส	47.9	33.6	49.0	50.0	53.8	52.1	60.7
	ค่าเฉลี่ย	61.2	59.6	69.6	70.6	70.5	71.0	78.6

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละเด็กอายุ 12 ปี ฟันดีไม่มีผุ (cavity free) จังหวัดเครือข่ายขับเคลื่อนสังคมไทยไร้ฟันผุ

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
1	ลำพูน	67.3	79.6	90.3	91.3	89.6	91.1	102.1
2	ลำปาง	71.3	80.6	88.6	89.6	85.4	90.4	97.5
3	แพร่	78.9	85.0	87.7	88.7	90.1	88.3	92.9
4	น่าน	73.2	76.8	77.2	78.2	80.9	77.8	80.2
5	พะเยา	81.8	78.6	89.7	90.7	88.2	89.6	94.9
6	เชียงราย	72.6	72.8	79.3	80.3	80.6	78.3	82.5
7	แม่ฮ่องสอน	69.9	68.9	77.4	78.4	82.8	77.2	81.3
8	พิษณุโลก	78.4	82.7	83.0	84.0	86.5	84.5	86.5
9	ตาก	60.6	59.7	72.2	73.2	76.8	72.8	78.1
10	นครสวรรค์	34.9	70.0	87.2	88.2	93.7	98.0	117.4
11	ชัยนาท	58.8	58.9	83.1	84.1	91.3	80.9	95.0
12	สระบุรี	59.1	65.9	84.0	85.0	82.3	84.2	95.5

ลำดับ	จังหวัด	2559	2560	2561	ค่าเป้าหมาย (เพิ่ม 1%) จากปี 2561	ผลงาน 2562	ค่าเฉลี่ย ของปี 2559-2561	
							$\bar{x}+1sd$	$\bar{x}+2sd$
13	สุพรรณบุรี	65.9	71.1	72.6	73.6	82.3	74.0	76.9
14	สมุทรปราการ	57.0	68.1	80.0	81.0	81.1	79.2	91.3
15	ขอนแก่น	77.7	85.8	88.2	89.2	88.0	88.7	94.9
16	ร้อยเอ็ด	78.7	82.5	90.4	91.4	92.2	92.0	95.8
17	อุดรธานี	63.5	63.9	83.1	84.1	82.2	85.7	92.7
18	หนองบัวลำภู	N/A	85.1	89.4	90.4	80.2	N/A	N/A
19	สุรินทร์	61.2	68.6	83.3	84.3	76.7	85.4	93.5
20	มุกดาหาร	77.1	81.9	88.1	89.1	87.6	88.5	93.5
21	สุราษฎร์ธานี	55.6	59.7	78.7	79.7	77.0	78.0	89.3
22	สงขลา	53.3	57.8	79.9	80.9	87.3	81.5	92.2
23	พัทลุง	50.1	55.5	74.4	75.4	78.3	70.8	85.5
24	นราธิวาส	31.4	41.4	57.6	58.6	59.8	57.2	69.9
	ค่าเฉลี่ย	61.6	70.9	81.9	82.9	83.4	82.4*	90.4*

หมายเหตุ: * ค่าเฉลี่ย $\bar{x}+1sd$ และ $\bar{x}+2sd$ ตัวหาร เป็น 23 จังหวัด เพราะจังหวัดหนองบัวลำภูไม่มีข้อมูล ปี 2559

จากข้อมูลสถานการณ์พื้นที่เครือข่าย ทีมสำนักทันตสาธารณสุขมีการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาทีม กำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อพัฒนาในพื้นที่ เพื่อสร้างระบบทีมกำกับ ติดตาม และประเมินผลตามบริบทของพื้นที่ ในการพัฒนากิจกรรมดำเนินการในพื้นที่ให้มีการพัฒนากิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาสุขภาพช่องปากในกลุ่มเป้าหมายของพื้นที่อย่างต่อเนื่องต่อไป